

Mai pe larg titlu este „*Erenbuch der Kaiser Königh zu Karansebesch*” (*Carte de onoare a Școlii superioare imperiale și regale din Caransebeș*).²⁶

Documentul a intrat în posesia arhivelor caransebeșene prin donația făcută de prof. Virginia Ardelean, pe atunci director al liceului.

Cartea de onoare s-a păstrat în bune condiții, fapt ce ușurează studierea ei.

După foaia de titlu s-a scris un Extras. Se menționează că extrasul respectiv a fost întocmit pe baza Ordonanței Înalțului Consiliu de Război al Curții emis cu nr. 2426 din 12 iulie 1827. În continuare se precizează următoarele:

1. „*Pentru ca elevii să fie stimulați și mai mult spre hărnicie și comportare cuviincioasă, la școlile comunale ale graniței militare se vor aplica următoarele măsuri:*

2. „*Pentru fiecare școală de stat și comunală, cu excepția școlilor de fete propriu zise, se va procura o carte de onoare elegantă, legată în piele, cu muchie aurită, în formă folio în care se vor înscrie premianții, vrednici de laudă și pe toți școlarii care au primit calificative excelente, la purtare și la majoritatea sau la cele mai importante materii predate. După distribuirea premiilor se vor citi, în mod oficial, premianții și ceilalți elevi vrednici de laudă*”.²⁷

Cartea de onoare are 142 de file format 25/21 și cinci file format 31/24. Scrisul este caligrafic și lizibil, cu cerneală neagră de calitate superioară.

În cei 61 de ani cuprinși în document, numărul elevilor premianți a fost de 2 622. Elevii înscriși în Cartea de onoare au fost împărțiți în trei grupe: premianți, vrednici de laudă și remarcați.

Din anul 1828 până în anul 1887, respectiv 59 de ani, s-a scris în Cartea de onoare în limba germană.

În anul 1871 școala își încetează activitatea iar din anul 1885 să își reia cursurile după normele și directivele învățământului maghiar.

În Cartea de onoare, după anul 1871, este trecută, la fila 153, stema Ungariei apoi, pe fila următoare este trecut textul în limba maghiară: „*Potrivit cu înțelesul hotărârii din 30 aprilie 1886 a Corpului Didactic al Școlii Civile, la finea fiecărui an școlar numele elevilor va fi trecut în acest album și va fi citit la serbarea de sfârșit de an*”.²⁸

În anul 1849 școala și-a încheiat activitatea. Pe fila 81 s-a scris următorul text: „*1849. Während der ungarischen Invasion kein öffentlich Unterricht*” (În timpul invaziei ungurești nu s-a desfășurat vreun învățământ public).²⁹

Începând cu anul de învățământ 1885/6 școala a devenit mixtă. În acest an au fost înscrise cinci eleve, iar în anul următor numărul lor a scăzut la trei.

*Mulțumesc și pe această cale domnului dr. Ovidiu Roșu care mi-a pus la dispoziție documentul pentru studiu și publicare.

²⁶ Serviciul județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale, Fond Școala grănicerească din Caransebeș, cota 1/1827. Anexa 1.

²⁷ Traducerea mi-a fost făcută de către domnul Daniel Konnerth căruia îi adresez cuvenitele mulțumiri. Anexa 2.

²⁸ Traducerea mi-a fost făcută de Dr. Costin Feneșan căruia în adresez și pe această cale călduroase mulțumiri. Anexa 3.

²⁹ Anexa 4.

Din studiul Cărții de onoare rezultă că în școală au funcționat trei categorii de învățători: Oberlehrer (învățător superior), Unterlehrer (învățător inferior) și Schulgehilfen (învățător ajutător). Tot din studiul documentului rezultă și numele învățătorilor pe cele trei categorii:

Învățători superiori: George Rotar, Georg Kransz; Mihai Prevedean; Mihai Mihailovici și Petru Cuculian.

Învățători inferiori: Anton Linczer, Giorgi Huziac, Anton Petri, Iohan Peter, Anton Daron, Carl Șostarici, Giorgi Schikert, Anton Iorinț, Mahai Hofmann, Henrich Faltin, Anton Leitner, Adam Krapfl, Mader Ferdinand și Mateiaș Nesici.

Învățători ajutători: Iohan Bido, Anton Krasl, Alios Kemrecht, Iohan Krasil, Anton Hansliksec, Ferdinand Stumpe, Pavel Popovici, Wolphgang Stauber, Mateiaș Pongraț, Wențel Zastira, Josipf Glaser, Karl Mozer, Drogoliub Iovanovici, Karl Ludwig, Agnate Kuntz și Karl Blöser.³⁰

Printre elevii înscriși în cartea de onoare se numără și cei care au ajuns personalități ale orașului Caransebeș și nu numai:

Gheorghe Bodioș (fila 6) învățător, se face remarcat prin însemnările și descrierile referitoare la orașul Caransebeș;

Alexandru Kapra (fila 10) s-a stabilit în localitatea Jupa unde și-a construit un castel. A contribuit financiar la zidirea bisericii ortodoxe din Jupa fiind înmormântat în fața altarului;

Karol Schwab (fila 14) a fost, cu grad de căpitan în Regimentul de graniță Nr. 13 din Caransebeș. A luat parte la luptele de la Sadova (1866) unde a fost rănit. A scris istoria regimentului de graniță;

Iosif Seracin (fila 14) a ajuns la gradul de locotenent colonel în regimentul caransebeșan nr. 43. În anul 1853, cu gradul de sublocotenent, a făcut parte din garda de onoare care a dus coroana Ungariei de la Orșova la Buda și la Viena. Cu acest prilej a fost avansat în grad;

Theodor Seracin (fila 14) a ajuns la gradul de general. Pentru meritele sale deosebite a fost decorat cu ordinul Leopold, fapt ce l-a îndreptățit să i se acorde rangul de cavaler. La pensionare s-a stabilit în Caransebeș activând în cadrul Bisericii;

Alexandru Guran (fila 17) a ajuns la gradul de general. Datorită vastelor sale cunoștințe militare i s-au acordat diferite funcții de mare răspundere, comandant al Academiei militare de la Viena, apoi șeful secției topo a armatei imperiale. Pictor talentat, a fost ales de trei ori președinte de onoare a expoziției de pictură de la Paris;

Andrei Branovațki (fila 18). Inițial a fost ofițer în cadrul regimentului caransebeșan de graniță. Cu gradul de general a ocupat mai multe funcții militare în Serbia;

Constantin Burdea (fila 32). A îndeplinit funcția de primar al orașului Caransebeș și președinte al Comunității de Avere a fostului regiment confinar nr. 13;

Nicolae Andreevici (fila 42) Protopop al Caransebeșului și ultimul director al Școlilor Naționale Grănicerești. A înființat o bibliotecă pentru învățătorii Școlilor Naționale Grănicerești;

Ioan Drăgălina (fila 53). A fost ofițer în cadrul regimentului 43 infanterie din Caransebeș. În anul 1887 a trecut în România unde a îndeplinit mai multe funcții în armată. În anul 1916, cu gradul de general, a fost comandantul Diviziei I de la Turnu Severin. Alungă și înfrânge trupele dușmane de pe înălțimile Drănic, Alion, Meterezele lui Tudor și

³⁰ Prof. Cornel Gherga, *Studiu monografic cu privire la Liceul Nr. 2 din orașul Caransebeș*, ff. 27-28. Lucrare în manuscris. Mulțumesc doamnei prof. Aurora Gherga pentru amabilitatea cu care mi-a pus la dispoziție lucrarea pentru studiu.

eliberează orașul Orșova. A fost numit comandantul Armatei I cu sediul la Craiova. Într-o recunoaștere făcută în Defileul Jiului (lângă mănăstirea Lainici) a fost rănit. Este transportat la spitalul din Craiova, apoi la București unde trece la cele veșnice. Este cunoscut în istorie ca „EROUL DE LA CERNA ȘI JIU”;

Alexandru Drăgălina (fila 69) fratele generalului. A fost ofițer în Regimentul 43 Infanterie din Caransebeș;

Mihail Trapșa (fila 74). A fost caracterizat ca cel mai bun ofițer de artilerie din armata imperială. La Sibiu fiind a colaborat cu George Barițiu cu care a tradus în limba română o instrucțiune pentru artileriștii de câmp. S-a remarcat în luptele de la Custozza (Italia) fiind decorat cu Ordinul Leopold care i-a dat dreptul să i se acorde rangul de cavaler. Prin testament a lăsat întreaga avere Episcopiei din Caransebeș ca aici să se înființeze o școală de fete cu limba de predare română;

Moise Groza (fila 111). S-a născut în comuna Obreja. După absolvirea școlii primare a urmat cursurile școlii de ofițeri. A devenit un bun topograf fapt ce îi determină pe superiorii săi să îl numească profesor de topografie la Școala militară din Ölutz. I s-a încredințat misiunea de a conduce echipa de topografi care stabilea linia de frontieră cu România. În munții Siriu s-a întâlnit cu generalul Florescu, ministru al armatei române, care i-a propus să treacă în România. La Brașov fiind s-a căsătorit cu fiica lui Iacob Mureșanu. În armata română a ocupat mai multe funcții. Cu gradul de căpitan și maior a luat parte la luptele care au avut loc la Grivița și Vidin. A fost remarcat de superiorii săi care l-au avansat în grad și funcții pâna la gradul de general;

Patriciu Drăgălina (fila 122) Născut în localitatea Borlova, la Caransebeș a absolvit clasele primare și Institutul Teologic și Pedagogic de aici. Cu o bursă de studii s-a dus la Gotha unde a fost coleg cu Ștefan Velovan. Întors la Caransebeș a fost numit profesor la Institutul Pedagogic, apoi a funcționat ca director al aceleiași Institut. Concomitent a fost o perioadă și președinte al Comunității de Avere. A scris mult, opera lui de căpătâi fiind „*Istoria Banatului de Severin*” apărută în trei volume;

George Trica (fila 127). Născut în localitatea Cârpa (astăzi Valea Timișului). După absolvirea cursurilor primare la Caransebeș, a urmat Școala militară, slujind în armata imperială până la gradul de maior. A fost un excelent topograf, fapt ce i-a ușurat ascensiunea militară, lucrând ca topograf în Statul Major al Curții de la Viena. La pensionare s-a stabilit la Caransebeș unde, printre altele, a sistematizat cimitirul Sf. Ioan Botezătorul de aici;

Constantin Călțun (fila 128). S-a născut la Caransebeș. După absolvirea școlii primare a urmat cursurile Școlii Comerciale din Brașov. Întors la Caransebeș a ocupat mai multe funcții cu caracter economic. A fost colaborator la Foaia Diecezană și Calendarul Românului din Caransebeș. Pentru meritele sale deosebite în lupta pentru afirmarea națională, a fost ales delegat la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918;

Nicolae Jumanca (fila 128). Născut în localitatea Vârciorova, a fost ofițer în cadrul regimentului caransebeșan de graniță până la gradul de maior. A donat biblioteca sa „Casinei Române” din Caransebeș, iar Episcopiei caransebeșene i-a donat, prin testament, suma de 10.000 lei;

Nicolae Lugojan (fila 145). Născut în Caransebeș. A urmat școala militară și datorită calităților și cunoștințelor sale a fost avansat până la gradul de general;

Aurel Moaca (fila 156). Născut în Caransebeș și după absolvirea claselor primare, apoi cele liceale pe care le-a urmat la Arad, Lugoj și Brașov. Facultatea de Drept a urmat-o la Graz unde a fost coleg cu Aurel C. Popovici cu care se întâlnea în casa unchiului său, Generalul Mihail cavaler de Trapșa. După terminarea studiilor s-a stabilit în Caransebeș

unde a îndeplinit mai multe funcții. A publicat articole de mare valoare în *Foaia Diecezană* și *Calendarul Românului din Caransebeș*.

Am ales doar o mică parte a elevilor a căror nume a fost scris în Cartea de onoare a școlii. Constatând valoarea documentului din mai multe puncte de vedere, consider că se impune imperios continuarea activității de cercetare. De o importanță deosebită ar fi studiul privind naționalitatea și religia de care au aparținut elevii. Nu lipsit de interes ar fi și studiul privind clasele sociale din care au făcut parte aceștia. La toate acestea se mai pot adăuga încă multe aspecte care analizate cu grijă vor putea face parte dintr-un studiu exhaustiv.

Bibliografie

- Gherga = C. Gherga, *Studiu monografic cu privire la Liceul Nr. 2 din orașul Caransebeș*, (manuscris)
- SJAN CS – FȘGC = Serviciul județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale, Fond Școala grănicerească din Caransebeș

ERENBUCH

(Abstract)

Erenbuch is "Ehrenbuch der Kaiser Königh zu Karansebesch" (Imperial and Royal Book of the Upper Honor School in Caransebes). From the study of the Book of honor that the school worked three categories of teachers: Oberehrer (teacher education), Unterlehrer (lower teacher) and Schulgehilfen (assistant teacher). All document the study results and teacher name on three categories. From the personalities that are marked in the Honor Book can be named: Gheorghe Bodioș, Alexandru Kapra, Karol Schwab, Iosif Seracin, Theodor Seracin, Constantin Burdea, Ioan Drăgălina Nicolae Andreevici, Patriciu Drăgălina, Constantin Călțun, Moise Groza, Aurel Moaca, Nicolae Jumanca, Nicolae Lugojan.